

Rajchl je pragmatik, vyhýbá se extrémům. SPD se může začít trochu bát, myslí si politolog

 irozhlas.cz/zpravy-domov/vinohradska-12-rajchl-spd-politolog-ales-michal_2304200600_nel

S podle mého názoru důležitým odstupem několika dní od zatím poslední ze série několika protivládních demonstrací, která se odehrála před Národním muzeem na Václavském náměstí o tomto víkendu, máte pocit, že se tímto protestem něco změnilo, nebo že byl v něčem přelomový?

Ačkoliv ti organizátoři hovoří o tom přelomu už několik demonstrací, které proběhly, tak se nezdá, že by k nějaké zásadní změně došlo. Ta demonstrace byla trochu specifická tím, že tam právě proběhl ten pochod.

Ono se pochodovalo už třeba na Českou televizi při demonstraci za pana Vrabela. Takže ani v kontextu těch obecně protivládních demonstrací to asi nemůžeme považovat za nějakou extrémní novinku. Já jsem se možná ptal ale na jinou věc - na motivaci lidí přijít. Jestli zkrátka ta motivace už není jen "jsme proti vládě", ale naopak "máme tu někoho, koho chceme podpořit v tom politickém boji".

Ladislav Vrabel začal s podobnými akcemi od podzimu - první velkou demonstraci uspořádal v září. A ve srovnání s tím je ta aktivita Jindřicha Rajchla skutečně trochu jiná. Motivace těch lidí, kteří tam přijdou jako protestující, se ale v zásadě nemění. Oni jsou pořád proti vládě, kritizují vládní pomoc Ukrajině a chtějí mír.

To jsou ty základní headliny, které oni tam artikulují. Jak ti organizátoři, tak ti protestující. Čili motivace těch lidí, ani struktura těch protestujících se v čase v zásadě moc nemění. Kdybych to řekl jinak, ta poptávka se v zásadě nemění. Co se ale mění, je ta nabídka. To je to, co vidíme, když srovnáme Ladislava Vrabela a Jindřicha Rajchla. Ladislav Vrabel nabízel nějakou strukturu sociálního hnutí -

něco, co šlo napříč různými politickými proudy a už existujícími politickými stranami a hnutími. Jindřich Rajchl nabízí něco trochu jiného. Ten přichází s formou vlastní politické strany a ty demonstrace můžeme částečně vnímat také jako meeting té politické strany. Nějaké představení těm voličům. Je ale potřeba říct, že mezi účastníky těch demonstrací ze začátku samozřejmě vůbec nebyli žádní příznivci něčeho, jako je politická strana PRO a ti se z určité části těch účastníků můžou teprve stávat. Je ale potřeba říct, že to jsou zkrátka voliči různých dalších stran, jako je třeba SPD, hnutí Trikolora, z části určitě hnutí ANO, z části komunistů a třeba některých menších extrémních stran. A v neposlední řadě také nevoliči. A to, jak se Jindřichu Rajchlovi povede oslovit ty lidi, a to jestli skutečně složka toho představení té politické strany má kýžený efekt, můžeme vidět jedině ve volbách.

Mimochodem má to Jindřich Rajchl o to jednodušší v době, kdy podle nejnovějšího průzkumu CVVM je se současnou vládou nespokojeno nejvíc lidí od roku 2013?

Určitě ty podmínky, které jsou tímto vytvořeny, jsou pro něj vlastně dobré a pro tu protivládní aktivitu velmi přínosné a příznivé. Z tohoto pohledu tedy určitě. Je ale potřeba říct, že ten jeho limit je právě v tom, kdo se stane lídrem toho protestu proti vládě. Jestli to bude Jindřich Rajchl, nebo parlamentní opozice, která k tomu má mnohem víc nástrojů a může s tím mnohem aktivněji a viditelněji pracovat. To se týká hlavně SPD a hnutí ANO. Pro ně je ta situace samozřejmě mnohem příznivější. Ale určitý smysl dává, že tam přijdou ti lidé, protestují proti vládě a Jindřich Rajchl se stává symbolem toho protestu na ulici. Podobně jako to v minulosti byl Ladislav Vrabel, tak je to dnes Jindřich Rajchl. Je to důležité a může to sehrát nějakou roli.

Jindřich Rajchl - nacionalista, svolavatel demonstrací nebo začínající politik?

Kdo ve výsledku tedy je Jindřich Rajchl? Je to nacionalista, populist, svolavatel demonstrací nebo už je to začínající politik?

Ten politický příběh Jindřicha Rajchla je poměrně zajímavý a plný takových zvláštních cest a zvrátů. On byl poměrně významným představitelem hnutí Trikolora. Významným v tom slova smyslu, že se například účastnil těch sjezdů poměrně aktivně a poměrně aktivně vystupoval ve vnitrostranické debatě. Kandidoval po odchodu Václava Klause mladšího z čela Trikolory proti současné předsedkyni Zuzaně Majerové Zahradníkové.

„Ano, přemýšlím o tom, už jenom z toho důvodu, že prostě mě volají a kontaktují mě desítky členů z Trikolory, že by měli o to zájem.“

Jindřich Rajchl, organizátor protivládních demonstrací (XTV, YouTube, 2022)

Chtěl se stát předsedou Trikolory, což je poměrně významný posun v jeho politické aktivitě. Když se mu to nepovedlo, tak z hnutí odešel.

Jelikož je povoláním právník a taky někdejší fotbalový funkcionář, což určitě determinuje tu politickou nebo funkcionářskou dráhu, tak byl v té covidové době spojen s obhajobou. Stal se obhájcem spousty lidí, kteří byli trestáni za nějaké porušení restrikcí, které tehdy platily. Takže v té době se vlastně etabloval. Když tedy mluvíme o Jindřichu Rajchlovi jako o politikovi, tak se to nedá oddělit od covidu.

My to vlastně vidíme i na těch demonstracích. Spousta lidí, které tam Jindřich Rajchl zve, se pořád zaměřují na ta covidová opatření, na tu podle nich nelegálnost všech věcí, které tu platily.

Určitě zmiňme právníka Ondřej Dostála, někdejší velkou tvář Pirátů, který podporoval už hnutí Pro Libertate. Ten v rozhovoru pro Seznam zprávy zmínil, že to nejsou žádní bezzubí dezoláti, které on tam podporuje, ale že je tam řada inteligentních lidí.

Ano, právník Ondřej Dostál je výborný příklad člověka, který se etabloval v kritice těch covidových opatření. Mohli bychom zmínit

třeba taky spolupráci s Janou Zwyrtk Hamplovou, která je vlastně spojená s tou stranou PRO. A je taky senátorkou, což je pro Jindřicha Rajchla rovněž poměrně politicky významné. Takže tahle nastoupená cesta Jindřichem Rajchlem začala v té době covidu a dnes vidíme nějaké pokračování, nějaké vyústění prostřednictvím těch demonstrací. Je ale vidět, že tím cílem je nějaká aktivní politická participace na stranické úrovni. On buduje nějaké regionální struktury, buduje politickou stranu.

Když jsem se vás ptal na to, jestli můžeme považovat pana Rajchla za politika, populistu atd., tak jsem se taky ptal, jestli ho můžeme označit za nacionalistu. Jan Charvát, odborník na politický extremismus, totiž upozorňuje, že Rajchl využívá nacionalismu a strachu.

Ten strach z té války prostupuje celou jeho politickou komunikací a on vyzývá lidi, aby dali najevo těm, kteří to říkají, že strach nemají. Na těch demonstracích ale i přesto občas zaznívá: "Řekněte, že nemáte strach. Máte strach? Nemáte."

Pracovat se strachem je politicky poměrně komplikované, protože lidé nechtějí přiznat, že mají strach. Ale inherentně to v tom hraje samozřejmě obrovskou roli. Kdybychom se podívali na pojmy, kterými můžeme Jindřicha Rajchla nějak politicky charakterizovat, tak nacionalismus tam určitě hraje silnou roli. Je to nějaký odkaz na českou státnost, na český národ. Spousta účastníků je spjata s nějakými nacionalistickými skupinami. Je to odkaz na nějaký izolacionalismus, to znamená, chceme tady mít českou korunu, chceme českou suverenitu. A taky v tom hraje roli pojem populismus. My kdybychom se ho pokusili definovat, tak v jádru populismu jsou vlastně dvě složky.

Populismus odděluje společnost na čistý lid a zkorumpovanou špinavou elitu, kterou kritizuje. Přičemž tou druhou složkou je, že ten populist - ten politik - je obhájcem lidu proti té elitě. To je něco, co na Jindřicha Rajchla vlastně docela dobře sedí. On elitu pojmenovává jako vládu. Vládu pokládá za elitu a proti ní se snaží

vystupovat. My můžeme mluvit i o nějaké antisystémové složce, ale Jindřich Rajchl nevypadá jako politik, který by chtěl ten systém bořit, spíš ho chce měnit. Aspoň to tak vypadá podle toho, jak komunikuje. Takže ten populismus dává smysl. My tomu populismu dáváme různé přívlastky. U Jindřicha Rajchla právě díky tomu odkazu na covidovou pandemii mluvíme o technokratickém populismu.

Vy jste zmínil, že by Rajchl nechtěl ten systém bořit. On taky ve videu, kde děkoval svým podporovatelům, že přišli na Václavské náměstí, vyzval lidi: "Dejte mi tu šanci, chci do Evropského parlamentu." Neřekl: "Já vystoupím z Evropské unie, PRO chce, abychom nebyli v Evropské unii." On řekl: "Vyřešíme tam údajné podvody s vakcínami."

„Nejdřív mi prosím dejte, a nám všem, kteří jsme v PRO, tu šanci, abysme vám ukázali, jak provětráme pérka všem těm byrokratům v Bruselu. Jindřich Rajchl, TW Barbora Mercury 19.4. 2023 “

Jindřich Rajchl, organizátor protivládních demonstrací (Barbora Mercury, Twitter, 19. 4. 2023)

„My okamžitě uděláme všechno pro to, aby byla Ursula von der Leyenová trestně stíhaná za podvod s vakcínami ve společnosti Pfizer.“

Jindřich Rajchl, organizátor protivládních demonstrací (Barbora Mercury, Twitter, 19. 4. 2023)

Jindřich Rajchl je pragmatik. Je to pragmatický politik, který se snaží etablovat a snaží se budovat si nějakou politickou značku. My tady máme spoustu příkladů politických stran, které působí antisystémově. Chtějí vystupovat z Evropské unie, z NATO nebo z OSN, což zaznívalo na těch demonstracích svolávaných dříve Ladislavem Vrabelem. Tohle je politický směr, kterým Jindřich Rajchl jít nechce. On si záměrně vybírá ty řečníky tak, aby příliš neprovokovali, aby nebyli příliš antisystémoví, aby nebyli příliš extrémní. To je taky důvod, proč my tam nevidíme Lubomíra Volného nebo třeba Adama B. Bartoše, předsedu antisemitské

Národní demokracie. To jsou důvody, proč tam jsou ti lidé, kteří tam jsou. Jindřich Rajchl si moc dobře uvědomuje, že pokud chce být v politice úspěšný, tak ta extrémní forma není vhodná.

SPD vs. PRO - partneři nebo soupeři?

Kdo se tam naopak objevuje, respektive teď se objevil i na pódiu, je poslanec SPD Jaroslav Foldyna.

„My nejsme v žádné válce a oni nás do ní tahají! Tahají nás do války! A my jim své děti nedáme!“

Jaroslav Foldyna, poslanec SPD (ČTK, YouTube, 16. 4. 2023)

Nepřišel Foldyna na meeting konkurence?

Trochu ano, ale Jaroslav Foldyna už byl takovým, řekněme, volným radikálem a takovým silným kritikem v rámci sociální demokracie. Je to hodně autonomní osobnost, ať už je v jakékoliv straně, ať už byl v sociální demokracii, nebo teď je v SPD. A my se můžeme ptát po těch motivacích, co Jaroslava Foldynu vede k tomu, aby přišel na meeting konkurence, nebo na demonstraci svolávanou konkurencí.

Myslím si, že jsou v zásadě dvě možnosti, které za tím můžou být. U Jaroslava Foldyny to může být na jednu stranu nějaká dohoda s Tomiem Okamurou a testování politického prostoru a testování politické konkurence. Jaroslav Foldyna tam zkrátka přijde a je tam vidět. Je tam člověk z SPD, jde naproti té ulici, je vidět, že je to zajímavá a že nejsou slepí vůči tomu, co se děje. Protože SPD často nějaké politické demonstrace nesvolává.

Druhá možnost je, myslím si, že trochu míň pravděpodobná, že by to Jaroslav Foldyna dělal opravdu na vlastní pěst a snažil se budovat nějakou opoziční strukturu v rámci SPD. To ale nevypadá příliš pravděpodobně, protože Tomio Okamura má svoje zkušenosti s nějakou silnou vnitřní opozicí, ať už se bavíme o Úsvitu nebo o Lubomíru Volném. A patrně by měl velký problém s tím, že tam

někdo provádí tyto aktivity. To znamená, že je to pravděpodobně takové testování politického prostoru, testování limitů a možností té spolupráce.

Spolupráce je jedna věc, druhá věc je, a vy jste ta čísla určitě zaznamenal, že podle agentury Kantar čerpá PRO ze tří čtvrtin svou podporu právě od někdejších sympatizantů SPD. Tak má se SPD bát?

SPD se částečně může bát. Pokud bychom se podívali na ten průzkum, první, kdo by se měl bát je hnutí Trikolora. Protože tam to skutečně vypadá, že prakticky celá její voličská základna odchází k Jindřichu Rajchlovi, což dává smysl i v kontextu nějakého jeho politického příběhu. SPD se ale částečně bát může, byť ten rezervoár voličů, který má k dispozici, což je od osmi po nějakých 12 až 13 procent...

Ted' měli, myslím, v Kantaru osm procent...

Ano, přesně tak. Právě proto, že se tam objevila ta strana PRO, tak jsou to trochu spojitě nádoby. Když nějaký politický konkurent s podobným politickým programem nebo v podobném politickém prostředí na té, řekněme, radikální pravici jde nahoru, tak SPD v zásadě půjde dolů. Pokud by tedy k žádné spolupráci v žádné podobě nedošlo, tak se SPD může bát, ale pořád má svých voličů dostatek, protože je to silná dominantní strana v této oblasti politického prostoru a nevypadá to, že ji to může existenčně ohrozit. Může ji to částečně oslabit, ale existenčně ohrozit nikoli. Koho to může ohrozit existenčně, to je rozhodně Trikolora.

My jsme nedořekli to, že se v průzkumu Kantaru objevilo i PRO. Vůbec poprvé se objevilo v nějakém relevantním průzkumu, dostalo 3 %, ale je tam velká odchylka.

Ano, tady je opravdu potřeba vnímat tu statistickou chybu a to, že to může opravdu znamenat spoustu věcí. Na jednu stranu velmi nízkou podporu, na stranu druhou i jistou šanci a potenciál k tomu dostat se do Poslanecké sněmovny.

Ta samotná tříprocentní podpora, pokud by to takto stálo ve skutečném volebním výsledku, by pro stranu PRO vlastně nebyla úplně špatná. Znamenalo by to poměrně štědrý státní příspěvek. A ty strany, které mají víc než tři procenta, sice nemají poslanecké mandáty, ale už mají nějaké finanční zázemí pro svůj další rozvoj. To je taky poměrně důležitá věc. Takže bude potřeba si počkat na další průzkumy, na to, jak budou reagovat a reflektovat tu stranu PRO a její volební potenciál, případně tu reálnou podporu. Ale pro Jindřicha Rajchla může být velmi důležité, že se v tom průzkumu objevuje. Je to zkrátka další argument pro jeho politickou propagaci a pro to, že se stává relevantním politickým hráčem.

Pojďme ještě k té možné spolupráci. Kolega Jakub Grim ze serveru iRozhlas mluvil s Jaroslavem Foldynou po tom demonstračním víkendu a pan poslanec mu řekl, že by si SPD a PRO neměly konkurovat, že by tam spíš viděl nějakou potenciální spolupráci. Je to podle vás ve výsledku tedy vůbec možné? Já připomenu jednu jedinou věc, totiž SPD lze podle nového rozsudku ve sporu s Respektem označit za parlamentní fašistické hnutí. Tak pro PRO není toto překážka?

Pro stranu PRO si myslím, že to úplně překážka není. Na spolupráci s SPD v zásadě může ve většině ohledech vydělat. Otázka je, jestli není právě pro SPD překážkou ta spolupráce PRO s některými potenciálními problémy, které mohou být spojeny s některými těmi účinkujícími na těch demonstracích. Co se týče ale té spolupráce, má to asi několik složek a na mě to působí tak, že se v těch posledních hodinách zástupci SPD snaží tak různě testovat různé možné strategie a odezvu veřejnosti. Odezvu na sociálních sítích, odezvu v tom politickém prostoru. A Jaroslav Foldyna v rozhovoru s vaším kolegou řekl to, že si tu spolupráci představit umí a že ta argumentace stojí na tom, když spolupracují vládní strany v pětikoalici, tak my můžeme spolupracovat taky, protože spolu jsme silnější.

„Jestli tady mohla vzniknout pětikoalice, proč by nemohla vzniknout tříkoalice, pětikoalice proti nim.“

Jaroslav Foldyna, poslanec SPD (ČRo, 17.4. 2023)

Protože SPD mluví o spolupráci s Trikolorou a hlavně Trikolora mluví o spolupráci s SPD. I když je otázka, jestli tam nebudou nějaké historické spory právě Jindřicha Rajchla s některými představiteli Trikolory, ale za účelem nějakého silnějšího volebního bloku můžou jít některé ty spory stranou. Druhá věc ale je, jestli tam opravdu jsou možnosti, jak toto nějak technicky nastavit a jak tu spolupráci potom skutečně realizovat.

My ale nemluvíme o nějakých hypotetických možnostech, protože když z toho vypustíme PRO, SPD a Trikolora se skutečně baví o spolupráci pro krajské volby 2024. Tyto strany už spolu, tuším, někde byly v komunálních volbách, takže teď by zkrátka jen přibraly třetího do party.

Ano. Ony ty krajské volby jsou pro tohle poměrně dobré, protože vy si jako politická strana můžete testovat to, jak silní jste v kterých regionech, což je poměrně důležitý údaj pro politickou stranu. Můžete si otestovat nějaké formy spolupráce regionálních osobností, což je taky poměrně dobré. Takže ta spolupráce SPD s Trikolorou v tomto dává smysl, když neprobíhá na té úrovni voleb do Poslanecké sněmovny, tak na těch volbách nižších řádů probíhat může. Pokud se k tomu přibere i strana PRO, může to být vlastně pro spoustu voličů celkem atraktivní spojení.

Co se ale Tomiu Okamurovi nelíbí, podle jeho slov, je, že PRO je prounijní strana, stejně jako ANO. To se vracíme k té antisystémovosti...

Ano. Tohle je to, co říká Tomio Okamura, který se potřebuje vymezit nejen vůči Jindřichu Rajchlovi jako potenciální konkurenci, ale právě i proti hnutí ANO a Andreji Babišovi, který se v prezidentských volbách snažil oslovit podobné voliče. A i v následujících volbách by

mohl chtít oslovovat podobné voliče jako Tomio Okamura. Aspoň zatím tomu všechno nasvědčuje. Takže já v tom vidím nějakou variabilitu uvnitř SPD, nějaké testování různých strategií.

Takže ve výsledku slovy politologa Lukáše Jelínka, může být PRO černým koněm radikální pravice?

Může, ale takových černých koňů jsme už v historii viděli víc. V některých případech to dopadlo, jako třeba v případě SPD po krachu hnutí Úsvit přímé demokracie. V některých případech to nedopadlo. Typicky právě Trikolora nebo některé menší extrémní strany. Do těch voleb do Poslanecké sněmovny je skutečně ještě velmi daleko, ale čekají nás krajské volby a taky volby do Evropského parlamentu. A ty také můžou být pro tyhle politické aktéry poměrně důležité, protože se může nějak kreativně pracovat s tím euroskepticismem. A když se to správně politicky pojme, když se to správně zarámuje politickým marketingem, tak to může být potenciálně úspěšné.

V podcastu byly dále využity zvuky z Žako pouští PLAY.